

ний наказ МВС України, Міністерства юстиції України від 26 березня 2013 року № 289/540/5 // Офіційний вісник України. 24.05.2013. № 36. Стор. 337. Стаття 1294.

7. Басиста І.В. Приймання і виконання процесуальних рішень слідчого та стадії досудового розслідування: теоретичні і практичні проблеми: монографія. Львів, 2013. 600 с.

8. Про затвердження Порядку інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги про випадки затримання осіб: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2011 р. № 1363 // Офіційний вісник України. 06.01.2012. № 101. Стор. 63. Стаття 3719.

9. Реалізація нового КПК України у 2013 році (моніторинговий звіт) / О. А. Банчук, І.О. Дмитрієва, З.М. Саїдова та ін. К.: ФОП Москаленко, 2013. 40 с.

Надійшла до редакції 23.03.2018

SUMMARY

Potsiluyiko V.M. Grounds and procedure for the application of criminal-procedural and administrative detention of a person. The article clarifies that taking into account the needs of practice and the necessity of proper protection of the rights and freedoms of citizens, actual and urgent tasks for both criminal-process science and law enforcement are the implementation of a comparative analysis of the grounds and procedure for the application of detention of a person as a measure to ensure the conduct of criminal proceedings and cases of administrative offenses.

Within the article, for the purposes of the study, an analysis of the grounds, conditions and procedure for the application of administrative and criminal-procedural detention of a person was carried out. The nature of the restrictions of the rights and freedoms of the persons, when applying to them criminal-procedural and administrative detention is revealed.

As a result of the study, it was concluded that the procedural procedure for detaining a person in a pre-trial investigation was sufficiently detailed in the criminal procedure law, but the practice of implementing this institute by authorized officials of the state requires further regulation, in particular regarding the implementation of the right of detainees to be protected.

Keywords: *administrative detention of a person, criminal detention of a person, detention on the basis of a decision of an investigating judge, court for the purpose of driving, detainment without the order of the investigating judge, court, grounds and procedure.*

УДК 343. 125

Птушкін Д.А. ©

здобувач
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

DOI: 10.31733/2078-3566-2018-1-203-208

КРИМІНАЛІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБИ, ЯКА ВЧИНЯЄ ШАХРАЙСТВА ЩОДО ОБ'ЄКТІВ НЕРУХОМОГО МАЙНА ГРОМАДЯН

Досліджено криміналістично значущі особливості особи, що вчиняє шахрайства щодо об'єктів нерухомого майна. Розглянуто криміналістичний портрет злочинця на підставі соціально-демографічних, морально-психологічних, біологічних особливостей особи. Проведено класифікацію осіб, які вчиняють злочини щодо об'єктів нерухомого майна, на дві групи. Акцентовано, що здебільшого шахрайства, спрямовані на заволодіння нерухомим майном громадян, вчиняються у групі, із залученням корумпованих державних службовців, ріелторів, адвокатів та осіб, які виконують управлінські функції в комерційних організаціях, нотаріусів. Зазначено поширеність участі у вчиненні даного злочину жінок, осіб із вищою освітою, обізнаних і грамотних, осіб, які є володіють прийомом спілкування, тактикою впливу на людей.

Ключові слова: *кримінальні правопорушення, шахрайство, нерухомість, житло, особа злочинця, що вчиняє шахрайство щодо об'єктів нерухомого майна громадян.*

Постановка проблеми. Будь-який злочин, як суспільно небезпечне діяння, можна охарактеризувати з різних сторін, у тому числі й з позиції вивчення факторів, які впливають на рівень злочинної поведінки суб'єкта, який вчиняє протиправні дії. Успіх розслідування в першу чергу забезпечується своєчасним виявленням причетних до злочину

© Птушкін Д.А., 2018

осіб і збиранням доказів, які б підтверджували їх винуватість. Проте без володіння правоохоронними органами інформацією про основні характеристики осіб, які вчиняють певні категорії злочинів, гарантувати цей успіх не завжди можливо, оскільки розслідування здійснюється в умовах інформаційної недостатності.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми, свідчить, що особа злочинця є об'єктом уваги ряду наук (кримінології, криміналістики, юридичної психології тощо) і досліджувалася такими вченими: М.Ю. Антонян, І.О. Антонов, Р.С. Белкін, П.Д. Біленчук, М.М. Букаєв, І.О. Возгрін, В.І. Гаєнко, В.А. Журавель, В.О. Коновалова, О.М. Колісниченко, В.О. Образцов, М.О. Селіванов, В.В. Тищенко, В.Ю. Шепітько, А.Ф. Волобуєв та ін. Однак з боку науковців питанню шахрайств, вчинених щодо об'єктів нерухомого майна громадян, належної уваги в рамках сучасного українського законодавства приділено не було. Це вказує на необхідність удосконалення правоохоронної діяльності з позиції висвітлення відомостей про особу шахрая, що і визначає актуальність даної статті.

Метою статті є аналіз наданих в юридичній літературі підходів до трактування особи злочинця та визначення її структурних елементів, а також надання характеристики осіб, котрі вчиняють шахрайства щодо об'єктів нерухомості громадян.

Виклад основного матеріалу. Як вже зазначалося, особа злочинця вивчається низкою наук: криміналістикою, кримінологією, кримінальним правом, юридичною психологією, кримінальним процесом тощо. Між тим кожна наука виділяє окремі сторони і властивості особи злочинця з позиції специфічних методів вивчення.

У зв'язку зі змінами, що відбуваються в нашому суспільстві, у динаміці злочинності, у тому числі й на ринку житла, зазначається істотне зростання шахрайських посягань. При цьому професіоналізм і освіченість осіб, які вчиняють злочини у зазначеній сфері, постійно зростають, оскільки вони адаптуються до нових умов. Особа шахрая становить особливий інтерес у зв'язку з особливостями механізму скоєння даного виду злочину.

Встановлення особи – постійне і найбільш важке криміналістичне завдання, що виникає у процесі розкриття і розслідування злочинів. Це складна діяльність, у ході якої з використанням криміналістичних методів і засобів відбувається виявлення, фіксація і дослідження інформативних властивостей та ознак людини, важливих для розкриття і розслідування злочину. Ця діяльність передбачає, на основі зібраної та дослідженої інформації, побудову моделі розшукуваної людини й організацію оперативних заходів, слідчих дій, проведення судових експертиз щодо встановлення особи [1, с. 29].

З цього виходить, що криміналістичний аспект вивчення особи злочинця передбачає встановлення таких даних про нього, що мають безпосереднє значення для вибору напрямку розслідування, прийняття рішення щодо необхідності провадження слідчих (розшукових) дій та оперативно-розшукових заходів та обрання тактики їх проведення, враховуючи специфіку розслідуваного злочину.

Говорячи про складові елементи (типові ознаки) особи злочинця, слід сказати, що у різних джерелах питання щодо вагомих складових особи злочинця розглядаються неоднаково.

Так, Я. В. Фурман пропонує, характеризуючи особу злочинця, виділяти такі дані: соціальні (соціальний стан, освіта, національність, сімейний стан, професія тощо), психологічні (світогляд, переконання, знання, звички, навик, темперамент), біологічні (стать, вік, фізичні дані, сила, зріст, вага, особливі прикмети) [2, с. 368].

На думку В.О. Образцова, особа злочинця характеризується різноманітними ознаками, які поділяються на такі:

- 1) безпосередні незмінні ознаки біологічного походження;
- 2) соціально обумовлені ознаки, які можуть змінюватися. При цьому зміни можуть бути пов'язані із впливом на даного суб'єкта зовні (травми, каліцтва), а також можуть виходити як від нього (зміна зовнішності), так і проти його бажання, під впливом соціальної сфери та інших умов [3, с. 41].

К.О. Чаплинський вказує на те, що характеристика особи злочинця, у тому числі й членів злочинних угруповань, може складатися із сукупності даних про таке:

- соціально-демографічні, морально-психологічні і кримінально-правові ознаки;
- закономірності зв'язків особистісних якостей злочинця та його діяльності з іншими елементами злочину.

Вчений зазначає, що характеристика особи злочинця має важливе

криміналістичне значення та дозволяє звузити коло осіб, серед яких можуть знаходитися злочинці, висувати версії щодо мотивів, цілей та способів учинення й приховування злочинів, визначати тактику слідчих дій під час розслідування злочинів, особливо вчинених злочинними угрупованнями. На його думку, характеризуючи суб'єкт злочину, важливо враховувати його соціальні, фізичні та психічні особливості, а також місце в ієрархії групи і рольову функцію в ній [4, с. 42].

Аналізуючи погляди науковців, слід зазначити, що більшість з них, говорячи про криміналістичне вивчення особи злочинця, пропонують виділення соціальних, демографічних, моральних, психологічних та біологічних властивостей вказаних осіб [5, с. 74; 6].

Безумовно, ці характеристики визначають не тільки саму можливість злочинного посягання, але й поведінку шахраїв під час досудового розслідування. З метою більш повного описання особи злочинця, як структурного елемента криміналістичної характеристики шахрайства, вчиненого щодо об'єктів нерухомого майна громадян, слід погодитися із зазначеним підходом вчених. При цьому вважаємо доцільним соціальні і демографічні ознаки об'єднати в одну групу, а моральні та психологічні в іншу групу, таким чином сформувати три групи ознак особи, що вчиняє шахрайство стосовно об'єктів нерухомого майна громадян:

- 1) соціально-демографічні;
- 2) морально-психологічні;
- 3) біологічні ознаки.

При цьому не слід оминати увагою й кримінально-правові аспекти вказаних осіб, оскільки саме наявність вини, мотиву та спрямованість умислу тощо визначають злочинність дій особи та сприяють викриттю винного. Адже, аналізуючи особливості криміналістичної характеристики особи шахрая, необхідно зазначити низку обставин, що мотивують його поведінку.

Як зауважують В.О. Коновалова та О.М. Колісниченко, комплекс ознак особи злочинця, як елемент криміналістичної характеристики, включає всі ознаки, які можуть служити визначенню ефективних шляхів і методів встановлення, розшуку і викриттю винного [6, с. 112].

На думку В.В. Лисенко, структура та зміст елемента особи злочинця залежить від виду злочину та його практичної спрямованості. Для кожного конкретного виду суспільно небезпечних діянь зміст визначається специфічними даними. Вони обумовлені характером вчинюваного злочину і необхідними відомостями, які сприяють ефективному їх виявленню, розкриттю та розслідуванню [7, с. 60].

Шахрайські схеми у цій сфері потребують від злочинців спеціальних знань, пов'язаних із регулюванням відносин у вказаному сегменті.

Дослідження статистичних даних, аналіз вивчення матеріалів кримінальних проваджень та результати опитування співробітників правоохоронних органів, які мають досвід розкриття та розслідування даної категорії злочинів, свідчать, що структура особи злочинця, що посягає на правовідносини у сфері обігу нерухомості, істотно відрізняється від криміналістичної характеристики осіб, які вчиняють інші корисні злочини.

Для складання криміналістичної характеристики особи злочинця, що вчиняє злочини у сфері нерухомості, в рамках соціально-демографічних ознак слід досліджувати місце проживання особи, професію, наявність судимості в минулому, соціальне положення, сімейний стан, освітній рівень тощо; в рамках морально-психологічних – ціннісні орієнтири, інтереси, характеристику в побуті та на роботі, психологічні та психічні властивості особи тощо. До біологічних ознак слід віднести стать, вік, фізичний стан. Крім того, важливою є інформація про тяжкість злочинів та їх характер (особа діяла сама чи у складі групи, організованої злочинної групи, період здійснення злочинної діяльності, ступінь участі у складі групи тощо).

Стосовно соціально-демографічних ознак особи, що вчиняє шахрайства щодо об'єктів нерухомого майна громадян, слід сказати, що більшість осіб є мешканцями великих міст (Київ, Дніпро, Харків, Одеса та ін.), 98 % – громадяни України. 50 % з них має освітній рівень вище середнього. Тільки у 10 % випадків засуджені мали неповну середню освіту, які виконували переважно другорядні ролі у складі групи.

Шахрайства у сфері обігу житла нерідко вчиняються особами, які працюють в організаціях, які здійснюють пошук житла для купівлі-продажу, оренди (ріелторські фірми), оформлюють та супроводжують угоди, пов'язані із здійсненням правочинів з неру-

хомістю (37,3 %). Нерідко злочинці є засновниками ріелторських агентств та інших фірм, організацій, що здійснюють функції щодо супроводження правочинів з нерухомістю. Так, ріелтори мали відношення до вчинення шахрайства у 18 %; юристи та адвокати – 7,5 %; особи, що виконували управлінські функції в комерційних організаціях – 4,2 %; держслужбовці – 6,94 %; медичні працівники – 0,5 %; працівники соціальних служб – 3,5 %, співробітники правоохоронних органів 9,47 %; у 8,7 % – шахрайству сприяли особи, що оформлюють правочини з житлом (нотаріуси) та органи і суб'єкти, які здійснюють повноваження у сфері державної реєстрації прав; у 3,5 % – працівники банківських установ; працівники державної міграційної служби України – 2,5 %, працівники ЖЕК або представники ОСББ (об'єднання співвласників багатоквартирних будинків – 3,5 %. Безробітні склали серед основної маси 19 %.

Здебільшого шахраї мають сім'ю та дітей (84 %), при цьому нерідко вони не приховують від близьких деякі факти злочинної діяльності та підтримуються ними.

Вказане свідчить про високий інтелектуальний рівень та освіченість осіб, які прямо або опосередковано вчинювали шахрайства стосовно об'єктів нерухомості.

Говорячи про судимість, слід погодитися із Н.В. Павловою, яка зауважує, що судимість, у прямому значенні цього слова, не є ознакою або властивістю особи, але це правове поняття нерідко відбиває існування в особі антигромадських поглядів і тим самим визначає соціальні особливості людини. Можна сказати, що вчинення шахрайства у сфері обігу житла особою, що має судимість – скоріше, виняток. Зокрема, кількість таких складає лише 7,5 %, тоді як у 92,5 % випадків шахраї не мали судимості [8, с. 62].

Специфікою є той факт, що здебільшого шахрайства у сфері обігу нерухомості вчиняються у групі (40 %). У більшості випадків мова йде про вчинення декількох епізодів (80 %). Мотивом вчинення злочину переважно є заволодіння житлом або правом на нього, або матеріальне збагачення за рахунок обманних дій із потерпілою стороною та здійснення правочинів із нерухомим майном громадян всупереч законним вимогам.

Криміналістичне дослідження особи, що вчиняє шахрайства у сфері обігу нерухомості, потребує розгляду й біологічних властивостей та ознак, таких як стать, вік особи, її фізичні властивості та ін. Так, частіше за все ці злочини вчиняють особи, віком від 35 до 50 років (51,77 %), що є закономірним, оскільки саме в цьому віці більшість людей працездатні, мають достатній життєвий досвід. 68,60 % злочинців чоловічої статі. Між тим досить високим є відсоток участі у таких злочинах жінок – 31,40 %, що є особливістю таких злочинів.

Зростання кримінальної активності жінок у сфері обігу житла можна пояснити низкою факторів, серед яких є великі можливості для реалізації їх кримінальних прагнень. Так, саме жінки працюють у переважній більшості у ріелторських фірмах, здійснюють державну реєстрацію правочинів із нерухомістю, працюють у державній міграційній службі України, нотаріусами, працівниками ЖЕК або представниками ОСББ (об'єднання співвласників багатоквартирних будинків тощо).

Специфікою злочину даної категорії є той факт, що у його вчиненні неповнолітні особи здебільшого не беруть участі, а якщо і фігурують у справі, то виконують другорядні ролі. На наш погляд, цей факт пояснюється складністю дій, спрямованих на заволодіння нерухомістю громадян шляхом шахрайства, та необхідністю здійснення дій юридичного характеру, що обов'язково виконуються правоздатними громадянами.

Оцінюючи морально-психологічні ознаки злочинця, що вчиняє шахрайства у сфері обігу нерухомості, слід звернути увагу на той факт, що здебільшого такі особи цинічно переступають норми моралі, не мають співчуття до соціально незахищених верств населення, якими є більшість потерпілих.

Разом з тим, як стверджує О.В. Благаренко, у деяких видах злочинних схем у сфері обігу нерухомості, наприклад, при привласненні житла вмерлих або безвісно зниклих осіб, які не мають спадкоємців, або при викраденні бюджетних коштів, що виділяються для покращення житлових умов, існує таке явище, як дегуманізація, тобто, вчиняючи злочин, злочинець не зустрічається безпосередньо із жертвою, а вчиняє обманні дії поза його увагою. Внаслідок цього знижується ефективність внутрішніх стримуючих механізмів [9].

Як правило, шахраї мають певну психологічну стійкість, самооцінку та самоконтроль, гострий розум, розвинуту уяву та фантазію, вміння зацікавити та прихилити до себе людей. З метою вчинення злочину вони завжди входять у контакт з передбачуваною жертвою, щоб створити про себе сприятливе враження. Як зазначає Р. Чалдіні, іноді

для цього шахраям достатньо й ділового костюма, що надає людині офіційного вигляду і дозволяє користуватися повагою в оточуючих та здійснювати на них впливову дію [10, с. 207].

Шахраї можуть впливати на свідомість потенційної жертви таким чином, що остання починає сприймати запропоновані інструкції як власні думки. А така довіра дозволяє шахраю виконати свій злочинний намір у повному обсязі. Для того щоб скласти про себе позитивне враження, шахраї нерідко демонструють зв'язок із впливовими особами, показують причетність до відомих фірм, організацій [11, с. 44].

Слід сказати, що переважна більшість громадян, що вчиняють шахрайство у сфері обігу житла, в цілому характеризуються позитивно або нейтрально. Лише 13,1 % від загальної їх кількості мали негативні характеристики. Досить рідко можна зустріти причетність до вчинення такого роду злочинів осіб, які зловживають спиртними напоями або наркотичними засобами. Вони, як правило, є співучасниками злочину і ніколи не виступають у ролі організаторів такого шахрайства. Незначну частину із даної категорії складають особи, які страждають певними психічними розладами.

Отже, якщо розглядати структуру осіб злочинців, які вчиняють шахрайства у сфері обігу нерухомості, то спостерігається досить позитивний портрет успішної в соціумі людини, що має позитивну характеристику, є сімейною, з вищою освітою і відносно задоволеним матеріальним станом.

Між тим слід акцентувати, що така характеристика стосується тільки злочинців, які здійснюють для досягнення злочинної цілі лише обман та зловживання довірою. Втім, бажання отримати матеріальну вигоду та задовольнити свої потреби нерідко супроводжується й вчиненням насильницьких дій задля полегшення процесу заволодіння нерухомістю (підготовка до незаконного заволодіння нерухомістю громадян) або з метою ліквідації власників цієї нерухомості та свідків (приховування злочину).

У зв'язку із чим осіб, які вчиняють злочини щодо об'єктів нерухомого майна, можна об'єднати у дві групи.

До першої можна віднести осіб, які для досягнення умислу, спрямованого на заволодіння шляхом обману та зловживання довірою нерухомістю громадян та правами на неї, на стадії підготовки здійснюють різного роду насильство, фізичні та психічні погрози та інші посягання на особу.

До другої групи слід віднести осіб, які використовують задля досягнення кінцевої мети тільки обман чи зловживання довірою, застосовуючи психологічні методи впливу на особу, викривлення реальної інформації, лицемірство, пропозиції отримання певної вигоди (обмін житла, отримання залогоу за неіснуюче житло тощо). Ці особи здебільшого здійснюють підробку документів, необхідних для здійснення правочинів із нерухомістю, печаток і штампів організацій, що мають стосуються такого роду угод. Нерідко такі шахраї вступають у змову із особами, які або надають інформацію про об'єкти нерухомості громадян та осіб, які є їх володільцями, або сприяють незаконному оформленню нерухомого майна громадян (правоохоронні органи, працівники ЖЕКів, ОСББ, представники міграційної служби, реєстраційні служби, нотаріуси та ін.).

Висновки. Характеристика особи, яка вчиняє злочини щодо об'єктів нерухомого майна громадян, істотно відрізняється від характеристики особи, що вчиняє інші злочини корисливої спрямованості. Під характеристикою такої особи слід розуміти сукупність соціально-демографічних, морально-психологічних та біологічних властивостей та якостей особи, що були надбані нею у ході соціалізації, і які утворюють суспільну небезпеку та сприяють вчиненню шахрайства щодо об'єктів нерухомості громадян.

Осіб, які вчиняють злочини щодо об'єктів нерухомого майна, можна об'єднати у дві групи: 1) злочинці, які для досягнення умислу, спрямованого на заволодіння шляхом обману та зловживання довірою нерухомістю громадян та правами на неї, на стадії підготовки здійснюють різного роду насильство, фізичні та психічні погрози та інші посягання на особу; 2) осіб, які використовують задля досягнення кінцевої мети тільки обман чи зловживання довірою, застосовуючи психологічні методи впливу на особу, викривлення реальної інформації, лицемірство, пропозиції отримання певної вигоди тощо.

Бібліографічні посилання

1. Зинин А. М. Проблемы криминалистического установления личности. *Вестник криминалистики*. – Москва: Спарк, 2003. Вып. 4 (8). С. 29.
2. Фурман Я. В. Особа злочинця як елемент криміналістичної характеристики контрабанди культурних цінностей. *Актуальні проблеми держави і права*. 2013. Вип. 70. С. 364–369.

3. Криминалистика. Под ред. В.А. Образцова. Москва: Юрист, 1995.
4. Чаплинський К.О. Організація і тактика слідчих (розшукових) дій при розслідуванні злочинів, учинених організованими злочинними угрупованнями: монографія. Дніпропетровськ: Юридична академія МВС, 2004.
5. Ведерников Н.Т. Личность пре ступника как элемент криминалистической характеристики преступления. *Криминалистическая характеристика преступления*. Москва, 1984. С. 74–76.
6. Колесниченко А.Н., Коновалова В.Е. Криминалистическая характеристика пре ступлений: учеб. пособие. Харьков: Юрид. ин-т., 1985. С. 46.
7. Лысенко В.В. Расследование уклонений от уплаты налогов, совершенных должностными лицами предприятий, организаций, учреждений. Харьков: Консум, 1997. 60 с.
8. Павлова Н.В. Особливості розслідування шахрайства, пов'язаного із відчуженням приватного житла: дис... канд. юрид. наук: 12.00.09. Університет внутрішніх справ. Х., 2007. 224 с.
9. Благаренко О.В. Криминологическая характеристика личности преступника, совершившего преступления в кредитно-финансовой сфере. *Уголовно-правовая политика и проблемы противодействия современной преступности*: сб. науч. тр. Саратов: Сателлит, 2006. С. 406–409.
10. Чалдини Р. Психология влияния. СПб.: Питер, 2000. 272.
11. Алікіна Н. Зловживання психологічними закономірностями. *Український юрист*. 2004. № 4. С. 42–45.

Надійшла до редакції 23.03.2018

SUMMARY

Ptushkin D.A. Criminalistic characteristics of the person who involves the chair of objects of the citizen's real estate. Criminologically significant features of the person who is committing fraud in relation to objects of real estate are investigated. The forensic portrait of the offender is considered on the basis of socio-demographic, moral-psychological, and biological characteristics of the person. The classification of persons who commit crimes against immovable property is classified into two groups.

It is accentuated that for the most part, fraud involving immovable property of citizens is committed in a group with the involvement of corrupt civil servants, realtors, lawyers and persons who perform administrative functions in commercial organizations, notaries. The prevalence of participation in the crime of women, persons with higher education, knowledgeable and literate persons, who possess the methods of communication, tactics of influence on people is noted.

Keywords: criminal offenses, fraud, real estate, housing, person of the perpetrator, who engages in fraud in relation to objects of real estate of citizens.

УДК 343.985

Цибенко О.С. ©

здобувач

(Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ)

DOI: 10.31733/2078-3566-2018-1-208-212

ОСОБЛИВОСТІ ДОПИТУ ПІДОЗРЮВАНОГО ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ НЕЗАКОННОГО ЗАВОЛОДІННЯ АВТОМОБІЛЕМ, УЧИНЕНОГО ІЗ ПОДОЛАННЯМ СИСТЕМ ЗАХИСТУ

Розглянуто деякі аспекти виявлення й розслідування незаконного заволодіння автомобілем, учиненого з подоланням систем захисту. Розкрито організаційно-тактичне забезпечення допиту підозрюваного. Визначено організаційно-підготовчі заходи до проведення допиту. Окреслено тактичні прийоми проведення допиту. Визначено тактичні помилки, що припускають слідчі під час проведення допиту підозрюваного. Акцентовано увагу на ролі та місці допиту підозрюваного у розкритті досліджуваного кримінального правопорушення. Зосереджено увагу на допиті лідера кримінального угруповання. Визначено учасників проведення слідчої (розшукової) дії.

Ключові слова: розслідування, викрадення, транспортні засоби, організаційно-тактичне забезпечення, слідча (розшукова) дія, допит, тактичний прийом.

Постановка проблеми. Одним із найбільш розповсюджених засобів отримання доказової й орієнтуючої інформації про незаконні викрадення транспортних засобів, зокрема, виявлення та доказування вини членів організованих груп, особливо їхнього

© Цибенко О.С., 2018